

Posudek školitele na disertační práci Jany Kurešové, na téma: Františkánská bible z Knihovny Národního muzea v Praze (XII B 13) v kontextu dobového malířství 13. století, ÚDKU KTF UK v Praze, 2017/2018.

J. Kurešová se ve své disertační práci věnuje zdánlivě značně zpracovanému tématu, kterým se již od konce 19. století do dnes zabývala řada badatelů v Čechách i v zahraničí (viz kap. II). Po monografickém zpracování Františkánské bible (NK XII.B.13) od J. Květa z r. 1927 docházelo k upřesňování datace, stylového provázání rukopisu s dobovým knižním i monumentálním malířstvím (ať již v souvislostech italského či středoevropského umění), dále také vznikly dílčí ikonografické postřehy k některým iluminacím a předmětem zkoumání se stalo též případné zasazení skupiny děl z okruhu dílny Giovanniho da Gaibana do kulturně historického kontextu. Tuto rozsáhlou literaturu k tématu bylo dnes ovšem nutné revidovat, ověřit důkladnou Květovu syntézu i navazující dílčí zjištění, ale zejména dosud chybělo důkladné prozkoumání vztahů mezi díly seskupitelnými do „da Gaibanovského okruhu“ a to dokonce i s nutností upřesnit chronologii jejich vzniku. Nebylo zcela jasné (vzhledem k novým zjištěním) jakou posici Františkánská bible v těchto souvislostech zaujímá a také se stále aktuálnější stávala otázka významu sledované vrstvy v širším kontextu dobového středoevropského a severoitalského malířství. Práce J. Kurešové se snaží tyto složité problémy řešit. Myslím, že celkem úspěšně.

K jednoznačným kladům patří nejen důkladná analýza výzdoby Františkánské bible (zahrnující všechny složky výzdoby vč. kaligrafické a lineární ornamentiky viz kap. III., IV.2-IV.3), dále konkretizace podílu jednotlivých tvůrců na výzdobě Františkánské bible (Květova teorie o čtyřech iluminátorech byla potvrzena a hlavně upřesněna – kap. IV.1), ale jedním z nejvýznamnějších přínosů se jeví též systematické prozkoumání skupiny děl sledovaného okruhu a vztahů mezi nimi (zejména kap. IV.3), vč. mimořádné pozice Františkánské bible v pozdní fázi „da Gaibanovské produkce“ či v širších souvislostech „pozdní fáze zackenstillu“. Podnětná je též autorčina revize, zhodnocení a doplnění přesahu sledovaného stylu mimo knižní malbu do sféry monumentálního malířství, která otevírá další otázky (kap. IV.3-IV.4).

Struktura práce zároveň vychází z logiky funkce jednotlivých výzdobných prvků (od iniciál, přes figurální výjevy, k dílčím prvkům ornamentiky), jednotlivé tvaroslovné živlovi je sledováno v širším kontextu jeho vývoje a tak je možné práci použít i jako východisko pro obecnější studium středověké knižní malby, nejen se zaměřením na sledovaný okruh děl. Tato intence sice vede k částečnému opakování některých premis i konkrétních zjištění, což by bylo záhodno stylisticky upravit, ale výhodou této koncepce je možnost použít předkládaný text i jako praktickou příručku – orientační, ale i analyticky detailní východisko při četbě pouze vyhledávaných kapitol podle tématického zaměření, které ovšem zároveň naznačují spojitosti k širšímu spektru témat a souvislostí. Velmi užitečným se též jeví připojený katalog studovaných děl (kat. VI.1).

Rozsah zkoumaného materiálu (vč. obtížně dostupných děl) autorce nezabránil v jejich studiu z autopsie, k čemuž z části využila i podporu GAUK. Pečlivý rozbor a poznání studovaných originálů se nezastupitelně odráží v příslušných kapitolách, ale též v rozsáhlé a systematicky členěné obrazové příloze, v odkazech integrálně zapojené do textu. Kromě toho ovšem tato práce též navazuje na předchozí specializaci autorky, publikující v odborném tisku ke sledovanému i spřízněným tématům a vlastně je logickým vyvrcholením její profesní specializace, kterou ale J. Kurešová rozvíjí i v širším horizontu témat, spojených s jejím působením v památkové péči.

Pokud jde o možné výtky, nejsou pro mne pochybením autorky, ale spíše by jí měly být podnětem k úvaze. Ve struktuře práce se sice otevírá prostor pro doplnění analytičtější

komparace výzdobného programu bible jako celku ve srovnání s italskou, francouzskou a střeoevropskou knižní produkcí 13. století, stejně jako další komparativní studium iluminací s díly monumentální malby, případně užitého umění, ale rozsah úkolů tohoto druhu přesahuje hranice disertační práce a je spíše možným celoživotním programem. Rozšiřování záběru tímto směrem totiž otevírá celou řadu dalších problémů a témat. Možné výhrady tak vlastně odhalují další rovinu inspirativního potenciálu předkládané práce. Navíc J. Kurešová již učinila krok tímto směrem v kap. III.5, ač v logickém zúžení záběru v přímém vztahu k da Gaibanovské skupině děl.

Jistě budou k tématu sledovanému J. Kurešovou záhy vznikat další upřesňující či doplňující studie, ale každý z badatelů, který se do spřízněných témat pustí, bude muset reagovat na tuto práci J. Kurešové. V obecnějším kontextu představuje nejen shrnutí i revizi stávajícího poznání tématu, s řadou upřesnění a nových zjištění, ale také značně ucelené východisko pro další výzkum – jak specializovaný, tak s širším záběrem témat. S ohledem na kvalitu předkládané práce ji plně doporučuji k obhajobě.

V Praze, 30. května 2018.

PhDr. Viktor Kubík, PhD.